

Motion till riksdagen 2021/22:4491

av **Ali Esbati m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2021/22:135 Idéburen välfärd

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att varje lokalorganisation i idéburna organisationer inte ska behöva registrera sig och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en närmare juridisk analys av möjligheterna till undantag i lagen om valfrihetssystem (LOV) när det saknas bestämt gränsöverskridande intresse och tillkännager detta för regeringen.

2 Bakgrund

I propositionen föreslås att en ny lag införs som innebär att idéburna organisationer som bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska kunna registrera sig i ett särskilt register. Registreringen ska vara frivillig. Det föreslås också att upphandlande myndigheter ges möjlighet att reservera rätten att delta i upphandlingar av vissa välfärdstjänster till idéburna organisationer, vars allmännyttiga syfte bidrar till att uppfylla ändamålet med den tjänst som upphandlas. Vidare föreslås att en bestämmelse införs i lagen (2008:962) om valfrihetssystem som gör det möjligt för upphandlande myndigheter att i samma utsträckning reservera rätten att få delta i ett valfrihetssystem till idéburna organisationer. Förslagen syftar till att öka möjligheterna för idéburna organisationer att tillhandahålla offentligt finansierade välfärdstjänster. Vänsterpartiet välkomnar överlag förslagen i propositionen. Att frågan skulle utredas var en del av den överenskommelse om ordning och reda i välfärden som Vänsterpartiet fick igenom med Socialdemokraterna och Miljöpartiet under den förra mandatperioden. Vi anser, i enlighet med regeringen, att förslagen kommer att leda till att kommuner, regioner och statliga myndigheter i större utsträckning än tidigare kommer att kunna dra nytta av de idéburna organisatio-

nernas kompetens och erfarenhet. De kommersiella aktörernas inträde på välfärdsområdet pressar ofta de idéburnas möjligheter att verka med denna kompetens och erfarenhet och det krävs olika typer av grepp för att värna dessa inslag.

3 Ett register för idéburna organisationer

I propositionen föreslås att idéburna organisationer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska kunna registrera sig i ett särskilt register. Registreringen ska vara frivillig. Vänsterpartiet välkomnar i huvudsak förslaget, men vi anser att det behöver förtydligas på en punkt. Famna – Riksorganisationen för idéburen välfärd och Forum – Idéburna organisationer med social inriktning är i sitt remissvar kritiska till att varje lokalorganisation ska behöva registrera sig om riksorganisationen är registrerad. Vänsterpartiet delar denna ståndpunkt då det kan leda till en alltför betungande administration för små lokalföreningar. Risken finns därmed att många mindre aktörer, som ingår i organisationer med folkrörelsestruktur, avstår registrering på grund av tungrodd byråkrati. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att varje lokalorganisation i idéburna organisationer inte ska behöva registrera sig. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 De EU-rättsliga principernas tillämpning vid användningen av valfrihetssystem

I utredningen som ligger till grund för propositionen, Idéburen välfärd (SOU 2019:56), analyseras EU-rättens tillämpning vid användningen av valfrihetssystem. I utredningen föreslås att lagen om valfrihetssystem (LOV) ändras så att det dels framgår att de grundläggande principer som följer av EUF-fördraget inte gäller för valfrihetssystem som saknar ett bestämt gränsöverskridande intresse, dels att det är möjligt att reservera rätten att ansöka om att få delta i ett valfrihetssystem för idéburna aktörer, under förutsättning att det föreligger särskilda skäl. Syftet med den föreslagna förändringen är enligt utredningen att möjliggöra för upphandlande myndigheter att i högre grad beakta idéburna organisationers särart.

Regeringen väljer dock att inte gå på utredningens linje och för fram att något undantag från unionsrättens grundläggande principer inte bör införas i lagen om valfrihetssystem. Regeringen anför vidare att det saknas förutsättningar att göra ytterligare ändringar i regleringen av valfrihetssystem. Vänsterpartiet delar emellertid utredningens bedömning. Det är också viktigt att Sveriges förhållningssätt till EU-rätten inte präglas av att vi avstår från att agera där det juridiska läget kan vara något oklart. Ofta måste sådana frågor faktiskt prövas utifrån rimliga överväganden, för att förbättringar ska kunna ske. Vänsterpartiet är i grunden kritiskt till LOV. Vi ser det dock som rimligt att försöka mildra vissa av de negativa effekter som systemet ger upphov till, genom att använda till buds stående medel. Regeringen bör återkomma med en närmare juridisk analys beträffande möjligheterna till undantag i LOV när det saknas bestämt gränsöverskridande intresse. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ali Esbati (V)

Lorena Delgado Varas (V)

Ilona Szatmari Waldau (V)

Ulla Andersson (V)

Birger Lahti (V)

Cicie Weidby (V)